

N:o 81.

Af Herr **C. J. Svensén:** *Angående anslag till fortsatt utgifvande af tidskriften »Nyare bidrag till kännedom om svenska landsmälen och svenskt folklif.»*

Det folk, som icke vårdar sina minnen, har ingen framtid att hoppas på, det lefver blott för dagen. Sjelfkänedom, så mångsidig och grundlig som möjligt, är vilkoret för en kraftig verksamhet och sund utveckling. Ingen skall kunna säga, att ej Sveriges regering och Riksdag alltid visat sig villiga att uppmuntra historiska studier af hvad art som helst. Man tänke på universitetens professioner i nordiska språk, på anslagen till Vitterhets-, Historie- och Antiqvitetsakademien, till Nordiska muséet, till Fornskriftssällskapet, till traktatverket o. s. v. Men detta hindrar icke, att tid efter annan, i den mån blicken skärpes och nya personer träda fram, också nya områden öppna sig för forskningen, hvilka förtjena att tagas under odling. Det tillkommer statsmakterna att, efter graden af deras vigt, skänka uppmärksamhet och understöd åt företag, rigtade på uppabetning af sådana nya områden; ty den enskilde kan i vårt land väl frikostigt offra sin arbetskraft, men eger sällan de materiella tillgångar, som krävas för en omfattande verksamhet. Ett sådant jemförelsevis nytt område af forskning är det, som hos oss representeras särskildt af de vid universiteten bildade landsmålsföreningarne och deras tidskrift.

Mycket är gjordt för att uppsamla och förvara allt hvad som ännu återstår af minnen och vittnesbörd om folkets *yttre* lif. Men detta är blott den *ena* sidan. Folket lefver äfven ett inre lif. Folkmålen,

allmogens sätt att kläda sina känslor och föreställningar i ord, hafva för språkstudierna, för kännedom om språklifvets och folkandans utveckling vunnit en betydelse, som ställer dem i jembredd, i detta afseende, med litteraturspråket, till och med öfver detsamma. Och folk-litteraturen, folkets fäderneärfda visdom i sagor och sägner, lefnadsregler och ordspråk, gåtor, visor och melodier, lekar och förlustelser, går tillbaka till längst försvunna tider, gifver en kunskap om äldre förbindelser folken emellan och om folkets sätt att uppfatta naturens och menniskolifvets dolda makter, som ej af något annat kan ersättas.

Ensam den betydelse, dessa studier sålunda ega ur vetenskaplig synpunkt för en grundlig kännedom om svenska folket, borde kunna förmå svenska Riksdagen att understödja och främja det verk, kunnige och fosterlandsälskande unge män på ett så lyckligt och oegennyttigt sätt börjat, som de fem första årgångarne af landsmålsföreningarnes tidskrift visar. Men det gifves för sakens bedömande äfven en annan omedelbart praktisk synpunkt, som ej bör lemnas å sido. För att Sveriges inbyggare skola känna sig såsom ett, enigt folk, färdigt att i lust och nöd följas åt, är det framför allt nödigt att de lära känna hvarandra. Menniskornas af naturen olika anlag och yttre förhållanden göra en skilnad mellan olika lager af samhället, alla lika nödiga för dess bestånd och helsa, men likväl olika. Under det att några, som fått en vidsträcktare skolunderbyggnad och röra sig inom en större krets, vare sig i rikets tjenst eller som ledare af större företag inom handel, jordbruk eller industri, mera ega en så att säga verldsborgerslig bildning, måste andra, som lefva i mindre förhållanden, nöja sig med mindre skolkunskaper och mera vara hänvisade till det vett och de seder, som ärfdes från far och mor. Detta vållar en skilnad, som väl kan minskas, men ej upphävas. Men den skilnaden *kan* hafva till följd, att de mera »bildade» med öfvermod se ned på de andra och kan hos dessa andra framkalla afund och ovilja. Det är sålunda nödigt, att de s. k. bildade, och framför allt statens tjenstemän, ju mera desto bättre, lära känna folkets tankegång och hela den inre verld, som gömmas bakom dess ofta slutna och ordkarga yttre. Deri ligger den stora praktiska betydelsen af dessa studier i socialt afseende, att de äro ett kraftigt medel att närma eljest skilda medlemmar af samhället till hvarandra, lära dem att förstå hvarandra.

Men äfven för den högre bildningen lära dessa studier ej vara alldeles ofruktbara. Söker denna bildning att lösgöra sig från det egentliga folket och lefver på eget kapital blott, så förlorar den sin rätta tyngdpunkt, afstänges från sin egentliga lifskälla och tvinar bort.

Det synes vara en allmänt erkänd sats, att tidsskeden af rik blomstring i litteratur, konst och vetenskap inom ett land alltid stått i samband med ett rikt och sundt folklif och deri haft sin djupaste rot.

Det är sålunda en sak af stor nationel betydelse, för hvilken jag nu påkallar Riksdagens uppmärksamhet. Sedan fem år utgifves, som bekant, en tidskrift med titel »Nyare bidrag till kännedom om de svenska landsmålen och svenskt folklif», under redaktion af docenten J. A. Lundell i Upsala med biträde af kända vetenskapsmän vid universitetet i Upsala, Lund och Helsingfors och med syfte att samla, bearbeta och offentliggöra material för kännedom om svenska folkets andliga lif just från de sidor, som ofvan påpekats. Emellertid har det hittills af regeringen lemnade årliga anslaget (700 kr.) jemte de tillfälliga understöd, som tidskriften från andra håll fått och inkomsten af försäljningen nått och jemt räckt till att betala tryckningskostnaderna. Och dock har tidskriften vunnit öfver 400 abonnenter, ett antal, som är ganska stort för en vetenskapligt hållen tidskrift i vårt land. Utom på tidskriftens eget inre värde beror detta i högst betydlig mån på utgifvarens uppoffrande nit för saken, i det han måst utom redaktör för tidskriften äfven vara dess förläggare och bokhandlare, göra allt arbete gratis och ändå af egna medel sätta till; och de författare, som lemnat bidrag till tidskriften, hafva också lemnat dem utan godtgörelse. Nu synes det icke passande att för ett arbete af denna stora betydelse den enskilda offervilligheten skall så hårdt tagas i anspråk, som hittills skett. Redaktör och författare borde kunna påräkna ett anspråkslöst arfvode för sitt arbete. Då jag för den förre föreslår en årlig summa af 600 kronor, för de senare 25 kronor för tryckark, tror jag verkligen, att det kan kallas anspråkslöst. Det är i sjelfva verket snarare en uppmuntran och ett erkännande än en betalning; men bör dock hafva det goda med sig, att mången, som eger både lust och förmåga att verka för den uppgift, som tidskriften representerar, ej af ekonomiska betänkligheter rent hindras från att göra något för saken. De flesta äro nemligen i sådan ställning, att de måste se på någon inkomst af sitt arbete. Redaktörskapet med sin vidlyftiga korrespondens, sin ytterligt svåra korrekturläsning — en följd af att tidskriften vill fylla vetenskapens strängaste fordringar — kräfver mycken tid, erfarenhet och omsorg. Och det i *andra* fall i vårt land vanliga författarearfvodet vexlar mellan 50 och 100 kronor, der det ej stiger högre.

Äfven andra skäl tala för ett anslag. Dessa muntliga folkminnen äro af det förgängligaste slag. Hvarje slägte, som sänkes i grafven, tager med sig en del; år för år försvinner, i den mån, som de

äldre gå bort, mycket, som för vetenskapen och den nationella bildningen eger ett oersättligt värde. Enda sättet att rädda dessa minnen är noggrann uppteckning. Hvad som skall göras, måste göras snart, innan det är för sent. Och just nu är intresset i alla landsändar synnerligen vaket för dylika ämnen. Det är därför högst nödigt att bereda tidskriften medel till utvidgad verksamhet under den närmaste tiden. I stället för att den nu med nöd kan gå ut i 15 tryckark för år, bör den sättas i tillfälle att fördubbla sin volym och gå ut i 25 till 30 tryckark. Såsom det hittills varit, måste uppsatser, som blifvit af redaktionen till intagande godkända, ofta hvila hos utgifvaren ett par år, innan turen kommit till dem att tryckas. Detta verkar nedslående på författarne. Tidskriften har tillvunnit sig stort förtroende och förstått att vinna medarbetare bland alla lager af samhället. Förmåga och lust att arbeta röjes öfver allt. Blott ett saknas: penningar.

Tretusen etthundrafemtio kronor är ingen stor summa för ett rike, men kan, såsom nu föreslås, göra oberäkneligt gagn för nutid och framtid. Under antagande att tidskriften får lika många abonnenter alltjemt som under de båda sista åren skulle hon genom försäljningen få..... kr. 1,200,
 nu föreslaget statsunderstöd..... » 3,150.

Inkomst: summa kr. 4,350.

Denna summa tages i anspråk för sättning, tryck och papper, 30 ark à 100 kr..... kr. 3,000,
 Redaktionsarfvode..... » 600,
 Författarearfvode, 30 ark à 25 kr. » 750.

Alltså utgift: summa kronor 4,350.

Skulle möjligen abonnentantalet kunna uppdrivas något högre, så behöfver författarearfvodet alltför väl höjas. En tillökning i tidskriftens volym bör ej vålla höjning i dess pris; ty det är önskligt, att så många som möjligt må hafva råd att hålla och läsa tidskriften.

På grund af hvad här blifvit anfördt hemställer jag,

att Riksdagen ville, på de vilkor och under de garantier, som kunna pröfvas skäligen, anvisa ett årligt anslag af 3,150 kronor till fortsatt utgifvande af tidskriften »Nyare Bidrag till kännedom om svenska landsmälen och svenskt folklif.»

Om remiss till Stats-Utskottet anhålles; och vill jag framdeles inkomma med sådana uppgifter, som kunna lända till ytterligare belysning af saken.

Stockholm i Januari 1883.

C. J. Svensén.

I denna motion instämma:

J. Andersson,
fr. Östergötland.

Gust. Jonsson.

A. H. Sandström,
fr. Norrbotten.

J. Johansson,
fr. Bergsäng.
